

Hozzászólás

Kedves Szerkesztő Úr!

Örömmel tapasztalom, hogy a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* el és „mozog”, köszönöm az egy-másután érkező tiszteletpéldányokat. Az is örömmel tölt el, hogy az O-SZK-LMSK régi olvasáskutatói osztályának kutatási eredményei nem merültek feledésbe, és mint a múlt állapotának újjelzői, meg-megjelennek fiatal kollégák hivatkozásában. Mint például Kálar Tímea *Olvasás és információszervezés* című tanulmányában, amely a 3K 2015/4. számában (16-31. p.) látott napvilágot. Anélkül azonban, hogy a téma iránt dicséretesen érdeklődő kolléganőnek kedvét akarnám szegni, kénytelen vagyok egy-két kritikai észrevételt is fűzni cikkéhez. Nem kívánok módszeres szöveghitványt alkalmazni, az a cikk mögött álló szakdolgozat konzulensének dolga.

A dolgozat első felének nagyszámú, és meglehetősen vegyes adatának seregszemléjéről sem kívánok részletesebben szólni, leszámítva azt, hogy az internetről levett adatokat nem ártott volna szigorúbb kritikával szemlélni, és bővebb információkba ágyazni. A könyvvolet kritériumai ugyanis sok esetben felmérésenként változnak. (És azt csak zárójelben jegyzem meg, hogy a 17. oldalon szereplő táblázat minden cellájának adata más-más felmérés, más-más szerző munkájának gyümölcse; nem ártott volna egy részletesebb forrásmegjelölés. A könyvet nem olvasók 41 százalékos adata például néhai Mándi Péter – a magyar olvasáskutatás egyik úttörője – országos reprezentatív felmérésének eredménye, amely annak idején a „szocialista kultúrfordalom” főfunkcionáriusai körében nagy riadalmat keltett.)

Amiért valójában hozzászólásra szántam el magam, az a dolgozat második fele, ahol a szerző saját felmérésének eredményeit ismerteti. Óvatosságra inteném az ifjú kollégát, amikor ennek az online-vizsgálatnak az adatait elemzi. A legfőbb problémám: nem tudom, kiket hípoivisel az a 219 ember, aki a számítógépre feltett kérdőívre hajlandó volt válaszolni, akiknek 80 százaléka nő, és akik túlygomórészét legalább érettségiztek. Csak annyit tudunk rónézésre is róluk, hogy kivételes kulturális aktivitás várható tőlük. És ez be is igazolódik: a válaszadóknak csaknem mindegyike könyvvolet, és közel kétharmada könyvtári tag – egy olyan országban, ahol az olvasás innmár kisebbségi tevékenységnek számít, és a felnött népességnek csak bő tízele könyvtártag stb. Hasznosabb lett volna talán csupa könyvtári tagot megkérdezni (pl. az esztergomi városi könyvtár használóit), az is átlag fölötti eredményeket hozott volna, de legalább behatárolható, jól értelmezhető mintán tette volna.

Különösen fnyjadalmas volt a számomra, hogy kedves témám, a határon túli magyarság olvasáskultúrája így elikhadt ebben a dolgozatban. Megértettem volna, ha bele sem kerül (hiszen nehéz olyan mintákat létrehozni, amelyekben a határon inneni és túli reláció megbízható módon összehasonlítható), de egy kis leleménnyel az is megoldható lett volna: például az esztergomi és a párkányi városi könyvtár használatának egybevetésével.

Mindezzel nem akarom Kálar Tímea további kutatási kedvét elvenni. Ellenkezőleg, szeretném, ha jövőendő vizsgálatait jobb határfokokkal járulnának hozzá a magyar olvasáskultúra nyomon-követéséhez.

Gereben Ferenc